JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
SIEGBERT ALBER
23 päivänä tammikuuta 2001 [1]

I Oikeudenkäynnin taustaa

1. Komissio vaatii nyt tarkasteltavassa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta neuvoston asetuksen N:o 1408/71 [2] 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se perii maksuja ammattitaudin johdosta myöntämistään eläkkeistä, kun eläkkeensaajat eivät asu Belgiassa eivätkä saa mitään muita Belgian myöntämiä sosiaalietuuksia kuin kyseistä eläkettä tai kun eläkkeensaajat eivät enää kuulu Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

2. Belgia ei komission mukaan saa periä näistä eläkkeistä maksuja, koska kyseisiin henkilöihin sovelletaan yksinomaan asuinvaltion säännöksiä. Heillä ei näin ollen ole Belgian lainsäädännön mukaista maksuvelvollisuutta eikä heihin sovelleta saati edes voida soveltaa Belgian säännöksiä.

3. Komissio väittää, että 3.6.1970 annetun ammattitautien korvaamista koskevan säännöstön (lois relatives à la réparation des maladies professionnelles coordonnées) 46 § [3] on ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan kanssa.

4. Säännöstön 46 §:n sisältö on seuraavanlainen:

Ammattitautiin sairastunut henkilö, joka on oikeutettu tässä säännöstössä tarkoitettuun eläkkeeseen, vahingonkorvaukseen tai tukeen, on velvollinen suorittamaan sosiaaliturvalainsäädännön mukaiset maksut.

5. Komissio ei sinänsä riitauta säännöstöön kirjattua maksuvelvollisuutta, kuten jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn alkuvaiheessa tehdystä virallisesta huomautuksesta käy ilmi,

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Neuvoston asetus (ETY) N:o 2195/91, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1991, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta

3 — Moniteur Belge, 27.8.1970.

vaan se arvostelee pelkästään sosiaaliturvamaksujen perimistä tietyistä sellaisista eläkkeistä, joita saavien henkilöiden asuinpaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja jotka saavat siellä asuinvaltion myöntämää eläkettä.

13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on perinyt 13,07 prosentin suuruista henkilökohtaista maksua Belgian ammattitautieläkettä saavilta henkilöiltä, jotka eivät asu Belgiassa ja jotka eivät enää kuulu Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin,

II Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely

2. velvoittaa Belgian kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

6. Komissio aloitti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn 24.9.1996 antamallaan virallisella huomautuksella. Se suostui lykkäämään vastaamiselle asettamaansa määräaikaa Belgian hallituksen pyynnöstä. Koska Belgia ei komission kehotuksista huolimatta vastannut viralliseen huomautukseen, komissio antoi 6.11.1997 perustellun lausunnon, jossa se arvosteli etenkin 13,07 prosentin henkilökohtaisen maksun perimistä Belgian ammattitautieläkettä saavilta henkilöiltä, jotka eivät saaneet Belgiasta muita sosiaalietuuksia eivätkä asuneet Belgiassa. Belgian hallitus vastasi komissiolle 12.5.1998 päivätyllä kirjeellään, jossa se katsoi, ettei säännöstön 46 § ollut ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 kanssa. Komissio nosti kuitenkin 22.9.1998 yhteisöjen tuomioistuimessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen, jossa se vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

7. Belgian kuningaskunta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää kanteen ja päättää oikeudenkäyntikuluista asiaankuuluvalla tavalla.

8. Alankomaiden kuningaskunta hyväksyttiin 1.3.1999 väliintulijaksi tukemaan vastaajana olevan jäsenvaltion vaatimuksia.

1. toteaa, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut asetuksen N:o 1408/71

9. Asiassa ei ole pidetty suullista käsittelyä.

III Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön lainsäädäntö*

1) Asetus N:o 1408/71

10. Asetuksen 13 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan a ja f alakohta kuuluvat seuraavasti:

"1. Jollei 14 c artiklasta muuta johdu, henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Tämä lainsäädäntö määrätään tämän osaston säännösten mukaisesti.

2. Jollei 14—17 artiklasta muuta johdu:

a) jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella — —

b)—e) — —

f) henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta ilman, että toisen jäsenvaltion lainsäädäntö tulee sovellettavaksi häneen jonkin tämän kohdan edellä olevassa alakohdassa säädetyn säännön mukaisesti taikka jonkin artikloissa 14-17 säädetyn poikkeuksen tai erityissäännöksen perusteella, kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin, jonka alueella hän asuu, yksinomaan tämän lainsäädännön määräysten mukaisesti."

11. Asetuksen 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Kaksi tai useampi jäsenvaltio, näiden valtioiden toimivaltaiset viranomaiset tai näiden viranomaisten nimeämät toimielimet voivat yhteisellä sopimuksella määrätä poikkeuksista 13—16 artiklan määräyksiin tiettyjen henkilöryhmien tai tiettyjen henkilöiden eduksi."

12. Asetuksen 27 artikla kuuluu seuraavasti:

"Eläkeläinen, jolla on oikeus eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, joista yhden jäsenval-

tion alueella hän asuu, ja jolla on oikeus etuuksiin viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan — — saa yhdessä perheenjäsentensä kanssa tällaiset etuudet asuinpaikan laitoksesta ja tämän laitoksen kustannuksella, niin kuin se, jonka etua asia koskee, olisi eläkeläinen, jonka eläke maksettaisiin yksinomaan viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan."

13. Asetuksen 33 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltion laitoksella, joka on vastuussa eläkkeen maksamisesta ja joka soveltaa lainsäädäntöä, jonka mukaan eläkkeitä vähennetään sairauden ja äitiyden vuoksi perittävien maksujen osalta, on oikeus tehdä tällaiset vähennykset laskettuina kyseisen lainsäädännön mukaan tällaisesta laitoksesta maksettavasta eläkkeestä siihen määrään saakka, johon etuuksia koskevat kustannukset ovat 27, 28, 28 a, 29, 31 ja 32 artiklan mukaisesti sanotun jäsenvaltion laitoksen vastuulla.

2. Jos 28 a artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa etuuksien saavuttaminen sairauden ja äitiyden osalta edellyttää maksujen tai vastaavien suoritusten maksamista asumisen perusteella sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella kyseinen eläkeläinen asuu, näitä maksuja ei makseta."

14. Asetuksen 52 artikla kuuluu seuraavasti:

"Palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, jolle sattuu työtapaturma tai joka saa ammattitaudin ja joka asuu muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella, saa siinä valtiossa, jossa hän asuu:

a) luontoisetuudet, jotka annetaan toimivaltaisen laitoksen puolesta asuinpaikan laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti, niin kuin hänet olisi vakuutettu siinä; ja

b) rahaetuudet, jotka myöntää toimivaltainen laitos soveltamansa lainsäädännön mukaisesti. Kuitenkin toimivaltaisen laitoksen ja asuinpaikan laitoksen välisellä sopimuksella nämä etuudet voidaan antaa viimeksi mainitusta laitoksesta ensiksi mainitun laitoksen puolesta toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaisesti."

15. Asetuksen 77 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Ilmaisulla 'etuudet' tarkoitetaan tässä artiklassa perheavustuksia henkilöille, jotka saavat vanhuus-, työkyvyttömyys- tai

tapaturma- tai ammattitautieläkettä ja tällaisiin eläkkeisiin maksettavia korotuksia tai lisiä tällaisten eläkeläisten lasten suhteen, poikkeuksena lisät, jotka myönnetään työtapaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmistä.

2. Etuudet myönnetään seuraavien sääntöjen mukaisesti riippumatta jäsenvaltiosta, jonka alueella eläkeläinen tai lapset asuvat:

a) eläkeläiselle, joka saa eläkettä vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, joka on vastuussa eläkkeestä;

b) eläkeläiselle, joka saa eläkettä useamman kuin yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan:

i) sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella hän asuu, edellyttäen, että — — oikeus yhteen 1 kohdassa tarkoitetuista etuuksista on saavutettu tämän valtion lainsäädännön mukaan; tai

ii) muissa tapauksissa sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka alainen hän on ollut pisimmän ajan, edellyttäen, että — — oikeus yhteen 1 kohdassa tarkoitetuista etuuksista on saavutettu tämän lainsäädännön mukaan; jos mitään oikeutta etuuteen ei ole saavutettu tämän lainsäädännön mukaan, edellytykset tällaisen oikeuden saamiseksi muiden kysymyksessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan tutkitaan alenevassa järjestyksessä sellaisten vakuutus- tai asumiskausien pituuden mukaan, jotka ovat täyttyneet näiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti."

2) Asetus (ETY) N:o 574/72 [4]

16. Kyseisen asetuksen 10 b artikla kuuluu seuraavasti:

"Päivämäärä ja edellytykset sille, että jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta asetuksen [1408/71] 13 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun henkilöön, määräytyvät tämän lainsäädännön mukaisesti. Sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimeämä vakuutuslaitos, jonka lainsäädäntö tulee sovellettavaksi tähän henkilöön, kääntyy ensiksi mainitun jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimittämän vakuutuslaitoksen puoleen pyytäen täsmentämään tämän päivän."

4 — Neuvoston asetus (ETY) N:o 574/72, annettu 21 päivänä maaliskuuta 1972, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä (EYVL L 74, s. 1), sellaisena kuin se on asetuksen N:o 574/72 muuttamisesta 25 päivänä kesäkuuta 1991 annetussa asetuksessa (ETY) N:o 2195/91 (EYVL L 206, s. 2); asetuksen konsolidoitu versio (EYVL C 325, 10.12.1992, s. 96).

B *Kansallinen lainsäädäntö*

17. Ammattitautien korvaamista koskevan säännöstön riidanalainen 46 § on jo esitetty edellä 3 kohdassa.

IV Osapuolten väitteet ja lausunnot

1) *Komissio*

18. Komissio arvostelee vastaajana olevaa jäsenvaltiota siitä, että tämä on perinyt sosiaaliturvamaksuja ammattitautieläkkeistä, joiden saajat asuvat toisessa jäsenvaltiossa ja saavat myös tässä jäsenvaltiossa eläkettä. Tämä on komission mukaan ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan kanssa. Komissio katsoo, että kyseisessä säännöksessä ilmaistaan 13 artiklan 1 kohdan mukainen periaate ainoastaan yhden jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisesta. Säännös lisättiin asetukseen asiassa Ten Holder annetun tuomion jälkeen[5] toimivaltaisen valtion määrittelemiseksi tilanteissa, joissa henkilöt ovat työskennelleet tietyn jäsenvaltion lainsäädännön alaisuudessa ja asuvat jonkin toisen jäsenvaltion alueella. Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan silloin, kun tietyn jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä ei enää sovelleta, sovellettavaksi tulee asuinvaltion lainsäädäntö.

19. Komissio viittaa asioissa Perenboom,[6] komissio vastaan Belgia[7] ja Kuusijärvi[8] annettuihin tuomioihin ja päättelee, että henkilöt, jotka eivät enää työskentele Belgiassa ja asuvat jossain toisessa jäsenvaltiossa, kuuluvat yksinomaan jälkimmäisen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen. Belgian viranomaisilla ei komission mukaan ole enää oikeutta periä ammattitautieläkkeistä sosiaaliturvamaksuja henkilöiltä, jotka ovat tämänkaltaisessa tilanteessa.

20. Belgian hallitus väittää, että 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaa ei sovelleta edellä kuvattuun tilanteeseen, koska eläkkeensaajat kuuluvat ammattitaudin vuoksi edelleen Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin sekä sairauskulujen että perheetuuksien osalta. Komissio toteaa tähän, että asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan mukaan sairauskulujen osalta toimivaltainen on asuinvaltio. Asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan mukaan maksujen perimiseen on oikeutettu ainoastaan se valtio, joka vastaa myös kustannuksista.[9] Myös asetuksen N:o 1408/71 8 luvun mukaan perhe-etuuksista vastaa asuinvaltio.

5 — Asia 302/84, Ten Holder, tuomio 12.6.1986 (Kok. 1986, s. 1821).

6 — Asia 102/76, Perenboom, tuomio 5.5.1977 (Kok. 1977, s. 815).

7 — Asia 275/83, komissio v. Belgia, tuomio 28.3.1985 (Kok. 1985, s. 1097).

8 — Asia C-275/96, Kuusijärvi, tuomio 11.6.1998 (Kok. 1998, s. I-3419).

9 — Komissio viittaa väitteensä tueksi asiassa C-140/88, Noij, 21.2.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-387, 14 kohta)

21. Belgian hallitus viittaa asetuksen N:o 1408/71 52 artiklaan, jonka mukaan henkilö, jolle sattuu työtapaturma tai joka saa ammattitaudin ja joka asuu muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella, saa siinä valtiossa, jossa hän asuu, luontoisetuudet, jotka annetaan toimivaltaisen laitoksen puolesta asuinpaikan laitoksesta, ja rahaetuudet, jotka myöntää toimivaltainen laitos. Komissio katsoo, että säännöksessä ei ole kyse asetuksen N:o 1408/71 1 luvussa tarkoitetuista tavanomaisista sairauskuluista vaan työtapaturman tai ammattitaudin johdosta myönnettävistä erityisetuuksista. Belgian hallituksen väitteeseen, jonka mukaan maksut suoritetaan vastineeksi Belgian sosiaaliturvajärjestelmään kuulumisesta, komissio vastaa viittaamalla siihen, että Belgian valtio ei ole asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan enää millään tavoin toimivaltainen vaan toimivalta kuuluu yksinomaan asuinvaltiolle.

2) *Belgian hallitus*

22. Belgian hallitus väittää ensinnäkin, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohta ei koske komission mainitsemia tapauksia. Toissijaisesti Belgian hallitus väittää, että vaikka asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaa sovellettaisiinkin nyt käsiteltävään asiaan, riidanalaisen sosiaaliturvamaksun periminen ei ole ristiriidassa kyseisen säännöksen kanssa.

23. Belgian hallitus perustelee väitteitään toteamalla, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohta on sidottu lainvalintaperiaatteeseen lex loci laboris, jonka mukaan sovellettavaksi tulee työskentelyvaltion lainsäädäntö myös silloin, kun työtekijä asuu jossain toisessa jäsenvaltiossa. Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohta on Belgian hallituksen mukaan toissijainen säännös ja poikkeus tästä pääperiaatteesta. Sitä on näin ollen tulkittava suppeasti, mistä syystä asuinvaltion lainsäädäntöä sovelletaan työskentelyvaltion lainsäädännön sijaan yksinomaan niissä tilanteissa, joissa kyseisen säännöksen edellytykset täyttyvät. Belgian hallituksen mukaan yksi edellytys on, että henkilö ei kuulu enää jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen mutta, että häneen ei myöskään sovelleta minkään muunkaan jäsenvaltion säännöksiä. On siten pohdittava, millä edellytyksillä säännökset eli nyt tarkasteltavassa tapauksessa Belgian sosiaaliturvasäännökset eivät enää koske ammattitautieläkkeen saajia, jotka asuvat toisessa jäsenvaltiossa, jossa he myös saavat toista eläkettä.

24. Asetuksen N:o 1408/71 II osastossa [10] ei Belgian hallituksen mukaan ole tarkoitus korvata jäsenvaltioiden eri oikeusjärjestyksiä yhteisön oikeudella. Kuten myös asiassa Kits van Heijningen [11] annetusta tuomiosta käy ilmi, osaston säännösten avulla määritetään sovellettava lainsäädäntö päällekkäisyyksien välttämiseksi ja sellaisen tilanteen estämiseksi, jossa asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan kuuluvat henkilöt eivät saa lainkaan sosiaaliturvaa soveltuvien sosiaaliturvasäännösten puuttuessa.

10 — Asetuksen II osaston otsakkeena on "Sovellettava lainsäädäntö".

11 — Asia C-2/89, Kits van Heijningen, tuomio 3.5.1990 (Kok. 1990, s. I-1755).

25. Belgian hallitus katsoo, että nyt tarkasteltavassa asiassa Belgian sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan tosiasiallisesti edelleen. Tämä käy sen mukaan ilmi ensinnäkin siitä, että Belgian sosiaaliturvajärjestelmästä myönnetään henkilöille ammattitautietuuksia sekä muita sosiaalietuuksia kuten perhe-etuuksia ja sairauskulukorvauksia. Myös työkyvyttömyyskaudet luetaan hyväksi vanhuuseläkettä laskettaessa kaikissa niissä tapauksissa, joissa työkyvyttömyys on yli 66 prosenttia. Eläkkeensaajat säilyttävät lisäksi sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluvan henkilön statuksensa.

26. Belgian hallitus toteaa, että jäsenvaltion lainsäädännön sovellettavuus on sitä paitsi asetuksen N:o 574/72 10 b artiklan mukaan riippuvainen jäsenvaltion säännöksistä. Yhteisön oikeudessakin viitataan nimenomaisesti jäsenvaltion oikeuteen. Siltä osin kuin on kyse jäsenvaltion toimivallasta määritellä oman lainsäädäntönsä sovellettavuus, Belgian hallitus viittaa asioissa Coppola [12] ja Ten Holder [13] annettuihin tuomioihin.

27. Belgian hallituksen mukaan olisi myös saavutettujen etujen periaatteen vastaista jättää soveltamatta Belgian lainsäädäntöä ja näin ollen myöntämättä enää kyseisiä etuuksia. Asuinpaikan muutos ei voi yksinään vaikuttaa siten, että henkilö siirtyy uuden asuinvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

28. Näkemystä, jonka mukaan Belgian säännösten sovellettavuus on sopusoinnussa yhteisön oikeuden kanssa, tukee myös asetuksen N:o 1408/71 52 artikla, jonka mukaan "toimivaltaisen laitoksen" vastuulla ovat sekä luotois- että rahaetuudet silloin, kun kyse on toisessa jäsenvaltiossa asuvasta henkilöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toisessa jäsenvaltiossa asuvalla ammattitautieläkettä saavalla henkilöllä on E 123 -lomake, jonka hän on saanut "Fonds des Maladies professionnelles" -kassalta (jäljempänä FMP). Tällä perusteella henkilölle myönnetään asuinpaikassa sairausetuudet, jotka FMP korvaa.

29. Belgian hallituksen mukaan asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaa ei sovelleta vaan Belgian lainsäädäntö on edelleen voimassa sekä jäsenvaltioille siirretyn toimivallan että sen seikan vuoksi, että ammattitautiin sairastuneet henkilöt kuuluvat edelleen kyseisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, vaikka he asuvat toisessa jäsenvaltiossa. Belgian hallitus katsoo tästä syystä, että Belgian säännökset eivät ole ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

30. Belgian hallitus väittää toissijaisesti, että maksujen periminen on joka tapauksessa yhteisön oikeuden mukaista. Ne peritään ketään syrjimättä ja siitä riippu-

12 — Asia 150/82, Coppola, tuomio 12.1.1983 (Kok. 1983, s. 43).

13 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia 302/84.

matta, asuuko edunsaaja Belgian alueella vai jossain muussa jäsenvaltiossa. Edunsaajat säilyttävät sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluvan henkilön statuksensa joko täysin tai osittain sen mukaan, ylittääkö työkyvyttömyys 66 prosenttia vai ei. Maksut suoritetaan vastineena etuuksista, joita kyseiset henkilöt saavat.

31. Siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin pitää kuitenkin kannetta perusteltuna, Belgian hallitus vaatii, ettei mahdollisia maksujen palautuksia määrättäisi 29.7.1991 voimaantullutta asetusta N:o 2195/91 [14] edeltävältä ajanjaksolta.

3) *Alankomaiden hallitus*

32. Alankomaiden hallitus, joka on asiassa väliintulijana ja tukee Belgian hallituksen vaatimuksia, katsoo, ettei asetuksen N:o 1408/71 lainvalintasäännösten ja erityisesti asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan perusteella voida päätellä, että työskentelyn jäsenvaltiossa lopettava henkilö ei enää kuuluisi kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön piiriin, jos hän asuu toisessa jäsenvaltiossa tai muuttaa toiseen jäsenvaltioon. Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohta ei estä henkilön viimeisen työskentelyvaltion lainsäädännön soveltamista edelleen, jollei tämä ole saman lainsäädännön vastaista.

33. Alankomaiden hallitus toteaa väliintulonsa syynä olevan komission suhtautuminen Alankomaiden pakolliseen vakuutusjärjestelmään. Alankomaiden lainsäädännön mukaan vakuutuksen ottaminen on pakollista sellaisten Alankomaiden ulkopuolella asuvien henkilöiden osalta, jotka saavat pitkäaikaisia etuuksia työkyvyttömyyden, vanhuuden tai kuolemantapauksen johdosta. Vakuutuksen perusteella vakuutetut saavat etuuksia vanhuuden ja kuoleman johdosta sekä perhe-etuuksia ja tiettyjä sairauskuluetuuksia. Vakuutettujen on suoritettava myös maksuja samalla tavoin kuin Alankomaissa asuvien vakuutettujen. Komissio oli Alankomaiden hallituksen mukaan kirjeessään tiedustellut pakollisen vakuutuksen lopettamisesta toisessa jäsenvaltiossa asuvan eläkkeensaajan osalta. Tästä Alankomaiden hallitus oli päätellyt, että Alankomaiden kuningaskunnalla on oikeus pitää toisessa jäsenvaltiossa asuva, pitkäaikaisetuuksia työkyvyttömyyden johdosta saava henkilö edelleen pakollisen vakuutusjärjestelmän piirissä. Nyt kyseessä olevan kanteen perusteella Alankomaiden hallitus kuitenkin pitää mahdollisena, että komissio on muuttanut kantaansa myös Alankomaiden säännösten suhteen.

34. Alankomaiden hallitus keskittyy analysoimaan asiassa Kuusijärvi annetun tuo-

14 — Neuvoston asetus (ETY) N:o 2195/91, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1991, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta (EYVL L 206, s. 2).

mion sekä asetuksen N:o 2195/91 syntyhistoriaa ja väittää, että jäsenvaltion säännösten soveltaminen lakkaa asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan yksinomaan silloin, kun tästä säädetään kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä. Jäsenvaltion mahdollisuus soveltaa säännöksiään edelleen, minkä puolesta puhuu esimerkiksi asetuksen N:o 574/72 10 b artikla, tarkoittaa Alankomaiden hallituksen mukaan, että asianomaiset henkilöt säilyttävät oikeutensa etuuksiin ja että asuinvaltiolle ei koidu kohtuutonta rasitetta. Tässä yhteydessä Alankomaiden hallituksen mukaan suurta merkitystä ei ole sillä, onko kyse kaikkien vai ainoastaan joidenkin sosiaaliturvaa koskevien säännösten sovellettavuudesta. Asetuksen N:o 2195/91 antamisen yhteydessä muutettiin myös asetuksen N:o 1408/71 17 artiklaa siten, että nyt voidaan säätää poikkeuksista sellaisten henkilöryhmien osalta, jotka eivät ole harjoittaneet ammatillista toimintaa. Alankomaiden hallituksen mukaan asetuksen N:o 1408/71 lainvalintasäännöksiä onkin tulkittava seuraavalla tavalla:

— Niin kauan kuin työntekijä työskentelee jäsenvaltion alueella, kyseisen valtion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluminen ei voi edellyttää asumista valtion alueella.

— Asuinpaikkalausekkeita voidaan soveltaa siitä ajankohdasta alkaen, jona työntekijä lopettaa työnteon eikä enää aloita työskentelyä jossain toisessa jäsenvaltiossa.

— Jos ensimmäisessä jäsenvaltiossa sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuulumisen ehtona ei ole asuinpaikkaedellytyksen täyttyminen, kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntöä sovelletaan siitä huolimatta, että jäsenvaltiossa aiemmin työskennellyt henkilö asuu toisessa jäsenvaltiossa.

— Jos työntekijä ei myöhemmin täytä ensimmäisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuulumisen edellytyksiä, häneen aletaan kyseisestä ajankohdasta alkaen soveltaa asuinpaikan lainsäädäntöä.

— On mahdollista sopia poikkeuksista viimeisen työskentelyvaltion ja asuinvaltion välillä kyseessä olevien henkilöiden edun mukaisesti.

35. Alankomaiden hallitus tarkastelee sairaus- ja perhe-etuuksia koskevia lainvalintasäännöksiä yksityiskohtaisemmin ja toteaa, että toisin kuin komissio olettaa, asuinpaikkaa koskevia säännöksiä on sovellettava ainoastaan silloin, kun kyseisen jäsenvaltion säännöksissä sitä edellytetään (ks. asetuksen N:o 1408/71 27, 28 ja

77 artikla). Tästä syystä on aina kyse yksittäistapaukseen liittyvien olosuhteiden arvioinnista.

36. Viimeisen työskentelyvaltion säännösten soveltamiseen sisältyy implisiittisesti toimivalta periä sosiaaliturvamaksuja. Alankomaiden hallitus viittaa tässä yhteydessä asioissa Perenboom, [15] De Jaeck [16] ja Molenaar [17] annettuihin tuomioihin.

37. Alankomaiden hallitus ottaa kantaa myös mahdolliseen ristiriitaan asetuksen N:o 1408/71 33 ja 52 artiklan välillä. Näiden säännösten sekä niiden sovellettavuuden yksityiskohtaisen tarkastelun perusteella se tulee siihen tulokseen, ettei asetuksessa N:o 1408/71 aseteta tiettyä säännöstä etusijalle toisiin säännöksiin nähden.

38. Alankomaiden hallitus esittää lopuksi oman näkökantansa sellaisen tuomion ajalliseen vaikutukseen, jossa mahdollisesti todetaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen. Se toteaa tältä osin, että tuomion mahdolliset ajalliset vaikutukset on rajattava tuomion antamisen jälkeiseen aikaan.

39. Belgian hallitus ilmoittaa väliintuloa koskevassa kirjallisessa vastauksessaan nimenomaisesti, että se on samaa mieltä tuomion oikeusvaikutusten ajallisesta rajoittamisesta.

V Tapauksen tarkastelu

40. Komissio lähtee kannekirjelmässään mitä ilmeisimmin siitä, että Belgian lainsäädäntöä ei sovelleta työkyvyttömyyseläkettä saavaan ja työskentelyn Belgiassa lopettaneeseen henkilöön enää sen jälkeen, kun tämä on muuttanut johonkin toiseen jäsenvaltioon. Jos asuinpaikka on jo työskentelyaikana ollut jossain toisessa jäsenvaltiossa, mistä on kyse esimerkiksi rajatyöntekijöiden yhteydessä, pelkkä työskentelyn päättyminen aiheuttaa komission mukaan sen, että Belgian säännöksiä ei enää sovelleta. Komissio katsoo, että tällöin sovelletaan asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan asuinpaikan säännöksiä. Belgian lainsäädännön soveltumattomuus merkitsee komission mukaan sitä, ettei sosiaaliturvamaksujen periminen Belgiasta saatavista ammattitautieläkkeistä ole hyväksyttävää.

41. Belgian hallitus taas katsoo, että Belgian säännöksiä sovelletaan edelleen ensinnäkin ammattitautieläkkeiden suorittamisen vuoksi sekä mahdollisesti muidenkin sosiaalietuuksien myöntämisen kuten sairauskuluista vastaamisen tai lap-

15 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia 102/76.

16 — Asia C-340/94, De Jaeck, tuomio 30.1.1997 (Kok. 1997, s. I-461).

17 — Asia C-160/96, Molenaar, tuomio 5.3.1998 (Kok. 1998, s. I-843).

silisän maksamisen johdosta. Sosiaaliturvamaksuja peritään vastineeksi sosiaaliturvajärjestelmän piirissä pysymisestä, mihin taas liittyy esimerkiksi vakuutuskausien hyväksi lukeminen.

42. On siis pohdittava, sovelletaanko asuinpaikan muuttumisen vuoksi edellä esitetyissä olosuhteissa pelkästään asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaa, jonka mukaan on sovellettava asuinpaikan lainsäädäntöä, vai onko jäsenvaltioista viimeisen työskentelyvaltion tehtävänä määrätä, sovelletaanko tämän säännöksiä edelleen ja jos, niin millä edellytyksin.

43. Näihin kysymyksiin vastaaminen edellyttää asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan ja erityisesti ilmaisun "henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta" tulkintaa. Komission käsityksen mukaan silloin, kun ei ole 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaista toimivaltaa eikä siis työskentelyyn liittyvää yhteyttä, tätä säännöstä aletaan välittömästi soveltaa. Belgian hallituksen mukaan kyse on edellytyksestä, jonka täyttyminen edellyttää asetuksen N:o 1408/71 mukaan yksinomaan jäsenvaltioiden säännösten tarkastelemista.

44. Tältä osin on hyödyllistä tarkastella asetuksen N:o 574/72 10 b artiklaa, jossa viitataan nimenomaisesti asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaan. Molemmat säännökset otettiin jälkikäteen asetuksella N:o 2195/91 asetukseen N:o 1408/71 ja siis asetukseen N:o 574/72. Asetuksen N:o 574/72 10 b artiklassa viitataan nimenomaisesti jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, kun on tarkoitus määrittää "päivämäärä ja edellytykset sille, että jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun henkilöön". Säännöksen mukaan valtion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluminen ratkaistaan kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella. Tämän vuoksi on pidettävä täysin perusteltuna Belgian hallituksen väitettä, jonka mukaan ammattitautieläkettä saavat henkilöt kuuluvat myös jatkossa Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

45. Asiayhteyden ja säännösten syntyhistorian perusteella voidaan päätellä, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohta on lähtökohtaisesti toimivallansiirtonormi, jota sovelletaan, kun toimivaltasuhteita voida johtaa jäsenvaltion lainsäädännöstä tai asetuksesta N:o 1408/71. Vasta asiassa Ten Holder [18] annetussa tuomiossa, johon viitataan nimenomaisesti asetuksen N:o 2195/91 johdanto-osan perustelukappaleissa ja jonka seurauksena hyväksyttiin asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohta ja asetuksen N:o 574/72 10 b artikla, osoitettiin asetuksen N:o 1408/71 II osastossa "puute", [19] joka korjattiin kyseisten säännösten avulla.

18 — Ks. edellä alaviite 5.

19 — Ks. edellä alaviitteessä 8 mainitussa asiassa Kuusijärvi annetun tuomion 46 kohta.

46. Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdassa ei näin ollen ole kyse omaperäisestä tavasta määrittää toimivaltasuhteita vaan "toissijaisesta toimivallanjaosta" sellaisten tapausten varalta, joissa mikään muu asetuksen II osaston mukainen toimivalta ei tule kyseeseen ja joissa aiemmin sovellettua lainsäädäntöä ei samaisen lainsäännön mukaan enää voida soveltaa siitä syystä, että kyseessä olevan henkilön olosuhteet ovat muuttuneet.

47. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Kuusijärvi antamassaan tuomiossa [20] todennut seuraavaa:

"Tältä osin on ensinnäkin syytä todeta, että asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännökset (joihin myös 13 artikla kuuluu) muodostavat täydellisen ja yhtenäisen lainvalintasääntöjen kokonaisuuden. Sen lisäksi, että näillä säännöksillä pyritään estämään useampien kansallisten lainsäädäntöjen samanaikainen soveltaminen ja tästä mahdollisesti aiheutuvat vaikeudet, niillä *pyritään* myös *estämään se, että* asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan kuuluvat *henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvaa* siitä syystä, ettei heihin voida soveltaa mitään lainsäädäntöä — — ".

48. Voidaan siis lähteä siitä, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan sovellettavuutta on arvioitava ensisijaisesti kansallisen lainsäädännön valossa sen selvittämiseksi, onko tietty aiemmin sovellettu kansallinen lainsäädäntö edelleen voimassa vai ei. Ilmaisua "henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta" voidaan näin ollen pitää kyseisen säännöksen sovellettavuutta koskevana edellytyksenä.

49. Komissio on vasta kannekirjelmässään ottanut huomioon ammattitautieläkkeen saajat, jotka "eivät enää kuulu Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin". Komissio ei näin ollen ollut ennalta arvioinut, olisiko aiemmin sovellettu jäsenvaltion lainsäädäntö ollut edelleen voimassa. Perustellussa lausunnossaan komissio vielä muotoili väitteen siten, että huomioon otetaan ammattitautieläkkeen saajat, jotka *eivät saa muita sosiaalietuuksia kuin kyseistä eläkettä.*

50. Kannekirjelmän sanamuodosta ei käy ilmi, minkä vuoksi kyseiset henkilöt eivät enää kuulu Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Tämän vuoksi 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan soveltamisalaa ja siten asuinvaltion lainsäädännön sovellettavuutta on ollut kaikilta osin helppo laajentaa. Belgian hallitus on vienyt tällaiselta lähestymistavalta pohjan toteamalla, että ammattitautieläkkeen saajat kuuluvat *aina* Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

20 — Edellä alaviitteessä 8 mainittu asiassa Kuusijärvi annettu tuomio; kursivointi tässä.

51. Tässä yhteydessä merkitystä on komission oikeudenkäyntiä edeltäneessä vaiheessa esittämällä kannalla, jonka mukaan huomioon otetaan henkilöt, jotka eivät saa Belgian lainsäädännön nojalla mitään muuta etuutta kuin ammattitautieläkettä.

52. Belgian hallituksen väite, jonka mukaan henkilö kuuluu Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin jo pelkän ammattitautieläkkeen myöntämisen perusteella ja Belgian lainsäädännön soveltaminen lakkaa vain, jos eläkkeen maksamisesta luovutaan, on kyseenalainen. Ammattitautieläkkeethän ovat etuuksia, joihin on saatu oikeus maksamalla aiemmin sosiaaliturvamaksuja ja joiden osalta ei asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan mukaan sovelleta asuinpaikkasäännöksiä. Kun ammattitautieläkkeeseen oikeutettu henkilö muuttaa toiseen jäsenvaltioon, tämä ei yksinään anna eläkettä myöntävälle jäsenvaltiolle oikeutta lopettaa eläkkeen maksamista.

53. Tämä olisi saavutettujen etujen periaatteen vastaista, kuten Belgian hallitus itsekin toteaa. Tällainen menettely olisi ristiriidassa sosiaaliturvan yhdenmukaistamisesta annettuihin yhteisön säännöksiin sisältyvien periaatteiden kanssa, joissa taataan EY 42 artiklan mukaan maasta- ja maahanmuuttaville työntekijöille seuraavat oikeudet:

"a) kaudet, jotka eri maiden lainsäädännön mukaan otetaan huomioon *oikeuden* saamiseksi etuuteen ja sen *säilyttämiseksi* sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen;

b) etuudet *maksetaan jäsenvaltioiden alueella asuville.*" [21]

54. Vakuuttavana ei myöskään voida pitää Belgian hallituksen väitettä, jonka mukaan maksuja suoritetaan vastineeksi eläke-etuuksista. Työtapaturman tai ammattitaudin varalta suoritettavia vakuutusmaksuja maksetaan pääsääntöisesti aktiivisen työskentelyajanjakson aikana, oli maksajana sitten työnantaja tai työntekijä. Vakuutustapahtuman yhteydessä mukaan tulee vakuutetun taustalla oleva ammattijärjestö.

55. Belgian hallitus on kuitenkin vedonnut muihin sosiaaliturvaetuuksiin, joita ammattitautieläkkeen saajille maksetaan.

21 — Kursivointi tässä.

Tässä yhteydessä se on maininnut nimenomaisesti sairauskulut ja perhe-etuudet. Belgian hallitus on myös viitannut siihen, että sosiaaliturvan piiriin kuuluminen säilyy myös siten, että ammattitautieläkekaudet voidaan lukea hyväksi vanhuuseläkkeen suuruutta laskettaessa. Ennen kaikkea viimeksi mainittu seikka on sairausetuuksia koskevan oikeuden tavoin sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuulumiselle ominaista. Belgian hallitus on tosin viitannut siihen, että sosiaaliturvalainsäädäntöön perustuvan suojan kattavuudessa on eroja sen perusteella, onko eläkkeensaajan työkyky ollut yli vai alle 66 prosenttia. Belgian hallituksen esityksestä ei voida varmuudella päätellä, kuuluuko sellainen henkilö, jonka työkyky on alle 66 prosenttia, Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, ja jos, niin millä tavoin.

56. Komissio puolestaan ei ole esittänyt kantaansa siihen, missä olosuhteissa Belgian lainsäädäntöä ei enää sovellettaisi toisessa jäsenvaltiossa asuvaan ammattitautieläkkeen saajaan. Se ei myöskään ole pyrkinyt riitauttamaan Belgian hallituksen esittämää väitettä, jonka mukaan sosiaaliturvalainsäädäntö koskee edelleen kaikkia näitä henkilöitä.

57. Jos se, että henkilö ei enää kuulu tietyn jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, on asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukainen edellytys, komission kannekirjelmää ei voida pitää perusteltuna vaan sen pätevyys on Belgian hallituksen esittämän vastineen avulla riitautettu.

58. Komission väitteeseen, jonka mukaan asuinvaltion säännökset ovat voimassa yhteisön oikeuden eli tässä yhteydessä asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan nojalla sellaiseen asetuksen 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan kuuluvaan henkilöön nähden, joka on muuttanut toiseen jäsenvaltioon, ei voida kyseisen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan tai yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön nojalla välttämättä yhtyä. Oikeudenkäynnin asianosaiset ovat itse asiassa viitanneet samoihin tuomioihin kuitenkin toisistaan eriävien väitteidensä tueksi. Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan sanamuodon mukaan kuitenkin "henkilö — — kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin, jonka alueella hän asuu, *yksinomaan tämän lainsäädännön määräysten mukaisesti*" eli asuinvaltionsa lainsäädännön mukaisesti.

59. Säännöksessä viitataan siis asuinvaltion lainsäädäntöön. Asuinvaltio taas on 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan toimivaltainen silloin, kun kyseisessä säännöksessä olevat edellytykset täyttyvät. Viittauksen avulla ei kuitenkaan ratkaista kysymystä siitä, mihin sosiaaliturvan osa-

alueisiin toimivalta tällöin ulottuu. Tämä on sidoksissa ennen kaikkea siihen, miten asia on muotoiltu jäsenvaltion lainsäädännössä. Onkin yhdyttävä Belgian hallituksen väitteeseen, jonka mukaan tiettyyn sosiaaliturvajärjestelmään ei voi kuulua pelkästään asuinpaikan perusteella. Samansuuntaisia ovat olleet myös Alankomaiden hallituksen mainitsemat yhteisön lainsäätäjän pyrkimykset, sillä asetuksella N:o 2195/91 oli tarkoitus keventää asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan nojalla toimivaltaisen asuinvaltion kohtuutonta rasitetta.

60. On vielä arvioitava, ovatko asetuksen N:o 1408/71 III osaston säännökset, joissa luetellaan "eri etuuksien ryhmiä koskevia erityissäännöksiä", sopusoinnussa asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdasta edellä esitetyn tulkinnan kanssa ja voidaanko III osaston säännösten perusteella päätellä, ettei Belgian lainsäädäntöä enää sovelleta.

61. Asetuksen 1 luvussa "Sairaus ja äitiys" olevaan 5 jaksoon "Eläkeläiset ja heidän perheenjäsenensä" sisältyvässä 27 artiklassa säännellään "sairaus- ja äitiysetuuksia" koskevia toimivaltasuhteita sellaisten eläkkeensaajien osalta, joilla on oikeus eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Kun henkilöllä on asuinvaltionsa lainsäädännön mukaan oikeus eläkkeeseen *ja* samanaikaisesti myös muihin vastaaviin etuuksiin, hän saa tällaiset etuudet asuinpaikan laitoksesta ja tämän laitoksen kustannuksella. Jos kyseisellä henkilöllä ei ole oikeutta saada asuinvaltiossaan tällaisia etuuksia, sovelletaan asetuksen N:o 1408/71 28 artiklaa. Asetuksen N:o 1408/71 28 a artiklassa säädetään erityistapauksesta, jossa henkilöllä on oikeus saada luontoisetuuksia asuinvaltiossaan, vaikka hänellä ei siellä olekaan oikeutta eläkkeeseen. Ratkaisevia näissä tapauksissa ovat jäsenvaltioiden säännökset, joista oikeus etuuksiin on *periaatteessa* riippuvainen. Tähän liittyvät myös asetuksen N:o 1408/71 27, 28 ja 28 a artiklan säännökset etuuksien tarjoamisesta aiheutuvan rasitteen jakamisesta.

62. Näissä säännöksissä ei millään tavoin suljeta pois mahdollisuutta jatkaa eläkettä myöntävän jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön soveltamista. Eläkettä myöntävän jäsenvaltion toimivaltainen laitos saattaa päinvastoin olla velvollinen tarjoamaan etuuksia ja jatkamaan niiden tarjoamista. Tämän vuoksi 28 artiklassa käytetään useissa kohdissa ilmaisua "toimivaltainen laitos" ja 28 a artiklassa puhutaan "yhden sellaisen jäsenvaltion laitoksesta, joka on toimivaltainen eläkkeiden osalta".

63. Asetuksen N:o 1408/71 33 artiklalla on pyritty ainoastaan jakamaan rasitetta. Artiklassa säädetään oikeudesta periä maksuja tai pidättää etuuksista tiettyjä summia sairausetuuksien kattamiseksi. "Toimivaltaisella laitoksella" on säännöksen mukaan oikeus lainsäädännön salli-

missa rajoissa vastineeksi siitä, että se tarjoaa muun muassa ammattitautietuuksia, pidättää etuuksista tiettyjä määriä. Belgian hallitus ei siten viittaa vain sattumalta 33 artiklaan perustellakseen sosiaaliturvamaksujen perimistä eläkkeensaajilta, joille on suoritettu ammattitautieläkettä toiseen jäsenvaltioon. Se ei myöskään jätä toteamatta, että tällaisissa tapauksissa sairausetuuksista aiheutuvat kustannukset jäävät pääasiassa Belgian toimivaltaisen laitoksen vastattaviksi. Maksujen periminen on joka tapauksessa asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan 1 kohdan mukaista. Se ei ole myöskään ristiriidassa 33 artiklan 2 kohdan kanssa. Kyseisessä kohdassa viitataan 28 a artiklassa tarkoitettuihin erityistapauksiin, joissa henkilöllä on oikeus saada asuinvaltiossaan luontoisetuuksia, vaikkei kyseinen jäsenvaltio ole velvollinen maksamaan henkilölle eläkettä. Ainoastaan, jos etuuksien saavuttaminen edellyttää etuudensaajalta maksujen tai vastaavien suoritusten maksamista sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella kyseinen eläkeläinen asuu, näitä maksuja ei 33 artiklan 2 kohdan mukaan makseta. Yhteisön lainsäätäjä ei puutu maksujen suorittamisvelvollisuuden olemassaoloon vaan pyrkii huolehtimaan siitä, että maksujenperimistä koskevan oikeuden ja etuuksien tarjoamista koskevan velvollisuuden välillä on tietty yhteys. Myös yhteisöjen tuomioistuin on pitänyt asiassa Noij antamassaan tuomiossa tätä näkökantaa perusteltuna. [22]

64. Asetuksen N:o 1408/71 52 artiklaan sisältyy erityissäännös työtapaturman tai ammattitautietuuksia saavien henkilöiden osalta. Nämä henkilöt saavat 52 artiklan a kohdan mukaan luontoisetuuksia siinä valtiossa, jossa he asuvat, ja etuudet maksaa asuinvaltion laitos "toimivaltaisen laitoksen puolesta". Jopa rahaetuudet voi 52 artiklan b kohdan mukaan tietyin edellytyksin myöntää toimivaltainen laitos, tosin toimivaltaisen laitoksen puolesta. Asetuksen 4 lukuun "Työtapaturmat ja ammattitaudit" ei sisälly itsenäistä säännöstä maksujen suorittamisvelvollisuudesta. Tämä on kuitenkin sopusoinnussa sellaisten yleisten periaatteiden kanssa, joiden mukaan maksujen suorittamisvelvollisuus työtapaturmien ja ammattitautien varalta on olemassa pääsääntöisesti *ennen* vakuutustapahtumaa.

65. Ei kuitenkaan ole asetuksen N:o 1408/71 52 artiklaan nähden ristiriitaista olettaa, että ammattitautieläkkeen maksamiseen velvollinen Belgian laitos olisi periaatteessa myös juuri se "toimivaltainen laitos", jonka on lopulta huolehdittava etuuksien myöntämisestä yleensä. Näin ollen 1 luvun "Sairaus ja äitiys" ja 4 luvun "Työtapaturmat ja ammattitaudit" säännösten välillä ei ole havaittavissa ristiriitaisuutta.

66. Belgian hallitus viittaa myös asetuksen N:o 1408/71 77 artiklaan osoittaakseen, että Belgian valtio on yhteisön oikeuden mukaisesti toimivaltainen perhe-etuuksien tarjoamiseen ammattitautieläkkeen saajalle. Siltä osin kuin Belgian valtio on ainoa

22 — Katso edellä alaviite 9.

jäsenvaltio, joka myöntää eläkettä, tämä toimivalta perustuu asetuksen N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan a alakohtaan. Komissio taas viittaa myös tapauksiin, joissa asuinvaltiokin on velvollinen suorittamaan eläkettä, ja siis saman asetuksen 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohtaan, jonka mukaan oikeus perheetuuksiin on asuinvaltiossa, jos kyseisen valtion lainsäädännön mukaan tällainen oikeus on olemassa. Tässäkin yhteydessä jäsenvaltion lainsäädäntö on ratkaisevassa asemassa. Jos asuinvaltion lainsäädännön mukaan tällaista oikeutta ei ole, sovelletaan 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan ii alakohtaa, jossa säädetään eläkettä myöntäneiden jäsenvaltioiden toissijaisesta toimivallasta. Alakohdan mukaan myös toimivallan jakautuminen on riippuvainen siitä, kuinka kauan edunsaaja on kuulunut kunkin valtion lainsäädännön soveltamisalaan, ja siitä, miten näiden jäsenvaltioiden säännöksissä etuuksien saamiselle asetetut edellytykset ovat kulloinkin täyttyneet.

67. Myös tätä säännöstä sovellettaessa Belgian valtio jää siis joka tapauksessa toissijaisesti toimivaltaiseksi perhe-etuuksien myöntämisen osalta. Belgian hallituksen kanta saa siis tukea myös tästä säännöksestä.

68. Lopulta on viitattava asetuksen N:o 1408/71 17 artiklaan, jota muutettiin asetuksen N:o 1408/71 muuttamisesta annetun asetuksen N:o 2195/91 yhteydessä. Kyseisessä artiklassa säädettiin jo alusta pitäen poikkeuksista 13—16 artiklaan ammattia harjoittavien henkilöiden osalta.[23] Mahdollisuutta laajennettiin asetuksessa N:o 2195/91 koskemaan "tiettyjä henkilöryhmiä tai tiettyjä henkilöitä". Asetuksen 17 artiklassa tarjotaan suhteellisen joustavat mahdollisuudet reagoida asianmukaisella tavalla tietyissä eri tilanteissa. Poikkeussäännös koskee myös 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaa muttei rajoita tämän alakohdan soveltamista. Säännöksellä ei siis ole mitään merkitystä 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan soveltamisalaa arvioitaessa.

69. Edellä esitetyn perusteella on todettava, että komissio ei ole osoittanut, milloin ja millä perusteella Belgian lainsäädännön soveltamisesta olisi luovuttu sellaisten henkilöiden osalta, jotka saavat Belgian lainsäädännön mukaista ammattitautieläkettä. Kyse on asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaan sisältyvästä ehdottomasta edellytyksestä, ja komissio on vedonnut juuri kyseisen säännöksen rikkomiseen. Kanne olisi perusteltu vain siinä tapauksessa, että Belgian lainsäädännön mukaista työkyvyttömyyseläkettä saavat henkilöt eivät olisi oikeutettuja saamaan muita Belgian sosiaaliturvajärjestelmän mukaisia etuuksia eivätkä Belgian sosiaaliturvasäännösten mukaan enää muutenkaan kuuluisi Belgian sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, jolloin myöskään etuuksien myöntämisessä hyväksi luettavia työkyvyttömyys-

23 — Tietyt henkilöt tai henkilöryhmät, jotka ovat palkkatyössä tai toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina.

eläkekausia ei otettaisi huomioon. Ainoastaan näissä olosuhteissa olisi voitu katsoa, että Belgian säännöksiä ei enää sovelleta työkyvyttömyyseläkkeen saajiin. Asetuksen N:o 574/72 10 b artiklan mukaan jäsenvaltioiden on oikeusvarmuuden takaamiseksi itse määritettävä ajankohta, jonka jälkeen niiden säännöksiä ei enää sovelleta tiettyihin henkilöihin, sekä edellytykset, joiden täyttyessä näin tapahtuu. Komissio ei ole osoittanut, että Belgian viranomaiset olisivat perineet sosiaaliturvamaksuja työkyvyttömyyseläkkeistä tällä tavoin vahvistetun ajankohdan jälkeen. Kanne on näin ollen hylättävä.

VI Oikeudenkäyntikulut

70. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska komission kanne hylätään, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Alankomaiden kuningaskunta on näin ollen velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

VII Ratkaisuehdotus

71. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavalla tavalla:

1. Kanne hylätään.

2. Komissio velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan Belgian kuningaskunnan oikeudenkäyntikulut.

3. Alankomaiden kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.